

SLOVENSKI NAROD

Izjava vseh Jan popoldne, izvešeno nedelje in praznika — inerat do 50 peti vrt & Din 2, do 100 vrt & Din 2.50, od 100 do 300 vrt & Din 2, večji inerat peti vrt & Din 4. Popust po dogovoru. Ineratni davki posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.- za inozemstvo Din 25.- Rokopis se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Štavljeva ulica 60. v. 6.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MAKIBON Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska 6.
telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65;
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna aranžirna v Ljubljani št. 19.351.

Odmev francosko-angleške posredovalne akcije:

Kdo ovira rešitev španskega problema?

Rusija je brez obotavljanja pristala na francosko-angleške predloge, Nemčija pa še vedno zavlačuje odgovor — Pariški listi napovedujejo novo demaršo

Pariz, 30. decembra. br. »Tempe« se v daljšem članku bavi s francosko-angleško intervencijo v Berlinu in Moskvi in piše med drugim:

Kakor ni bilo drugače pričakovati, je Rusija brez obotavljanja pristala, da se uvede na španskih mejah najstrožja kontrola, ki naj prepreči vsako nadaljnje vmešavanje v španske zadeve. Iz tega se jasno vidi, da ni krivda Rusije, če vprašanje pristojnosti v tujih vojaških čet v Španiji še ni rešeno in razčiščeno, kakor tudi ne Francije in Anglije.

Hitler doslej še ni odgovoril, v berlinskih krogih pa že zdaj zatrjujejo, da nemški odgovor ne bo tako povoljen, kakor je ruski. Nemški tisk naglašja ponovno, da Nemčija

ne bo dopustila, da se Španija izpremeni v trdnjavo boljševizma. Zato v diplomatskih krogih niso preveč optimistični. V Berlinu nočejo priznati, da v stvari ne gre za to, ali naj pride v Španiji do boljševskega režima, marveč za to, da se ustavi dotok inozemskih prostovoljcev in vojaških formacij, zlasti nemških čet. Razumljivo je, da Nemčija ne bo odgovorila docela odklonilno, ker se v Berlinu dobro zavedajo, da imajo proti sebi vso dobronamerno mednarodno javnost. V ostalem se je Nemčija doslej vedno ponasjala in sklicevala na to, da je že meseca avgusta prva sprožila vprašanje tujih prostovoljcev. Zato tudi sedaj tega vprašanja ne more smatrati za malenkostno zadevo. V pariških krogih računajo, da bo

demški odgovor sicer v bistvu sprejemljiv, da pa bo Nemčija skušala s pogajanjem zadevo zavlačevati. V tem primeru seveda Franciji in Angliji ne bo preostalo ničesar drugega, kakor da z energičnejšo demaršo dosežeta popolno jasnost.

Ali se Nemčiji izplača?

London, 30. decembra. br. »Sunday Times« se v daljši razpravi bavi s vprašanjem ali se Nemčiji izplača njena akcija v Španiji ali ne. List našteva, koliko znašajo, stroški Nemčije za njene španske ekspedicije in koliko stane Nemčijo intervencija v korist generala Franca. Po računih lista je Nemčija doslej žrtvovala že okrog 500 milijonov mark. Čeprav bi general Franco

zmagal, je malo verjetno, da bo mogla te izdatke kriti z uvozom surovin iz Španije, ker so vsa podjetja, ki prihajajo pri tem v poštev, skoro popolnoma uničena in bodo potrebne nove milijardne investicije, preden se bo zopet lahko pričelo izkoriščanje španskega naravnega bogastva. Tudi poročila, ki jih je prinesel iz Španije Hitlerjev zaupnik general Fapenel, so zelo pesimistična. Nemški gospodarski krogi se odločno upirajo nadaljnjim žrtvam za špansko akcijo, vojaški krogi pa so odločno proti nadaljnjemu pošiljanju čet, ker lahko zavede Nemčijo v nezaželjeno pustolovščino. V splošnem prevladuje sodba, da predstavlja španska akcija zelo pogrešno akcijo, ki se ne bo nikdar izplačala.

Kaj namerava Hitler?

Pesimistična napovedovanja pariškega tiska — Nemčija v Španiji ne bo popustila, izzvala pa bo nered tudi v ČSR

Pariz, 30. decembra r. Po optimizmu, ki je zavladal v božiču v Parizu glede nadaljnje italijanskega in nemškega zadržanja v španskem vprašanju, se je pojavila nova resna skrb, katere vzrok je najnovejša stališče berlinskih oficijelnih krogov in pisanje nemškega tiska. V Parizu prevladuje vís, da se je Hitlerju posrežilo z energično intervencijo v Rimu odvrniti Mussolinija od kolebanja in nameravane popuščanja proti zahtevam Anglije. Razen tega verujejo, da je Hitler kakor pred 7. marcem, ko je poslal nemško vojsko v Porenje, tudi sedaj obvladal odpor višjih vojaških krogov ter nemških industrijcev. Kakor meseca marca v pogledu vprašanja Porenja so ti krogi tudi sedaj svetovali zmernost v španskem vprašanju. Hitler je meseca marca prešel preko njihovih nasvetov ter je uspel v svojem podjetju, sedaj pa prav tako upa v svoj uspeh, ker meni, da Francija in Anglija ne bosta ničesar podvezeli, pa naj bi ukrenil v Španiji karkoli.

Po poročilih tukašnih listov trdijo v poročilih berlinskih krogih, da bo Nemčija na francosko in angleško demaršo izjavila pripravljenost sodelovati za mir, da pa želj se

daj manj kakor kdaj prej paktirati z boljševiki, z drugimi besedami: Nemčija prizna v Španiji samo generala Franca in ne more priti do mira, dokler Franco ne bo zmagal. To pravi v svoji poslednji številki tudi »Berliner Börsenzeitung«, katere izjavo ponatiskujejo vsi francoski listi.

Glasilo nemškega zunanjega ministrstva piše med drugim: »Kjer obloje Thälmannovi bataljoni, ki se bore proti nacionalistični Nemčiji, ima Nemčija braniti svoje upravičene interese.« Z izjavo se smatra za dokaz da je Hitler pripravljen prijeti odkrito borb proti madriški vladi.

»Eho de Paris« meni, da je Hitlerjev načrt naslednji: Nemčija naj bi najprej izvajala zmago v Španiji ter se utrdila na južni francoski meji. Zatem bi izzvala ustanjavo med nemškimi manjšinami na Češkoslovaškem, v katero bi se takoj vmešala. Ker bi bila Francija vezana tudi na svojem jugu, meni Hitler, da bi ne mogla ničesar podvezeti za pomoč svoji češkoslovaški za veznici. Na ta način bi se Nemčija učvrstila tudi na Sredozemskem morju in v srednji Evropi.

Odbiti napadi Francove vojske Republikanske čete so znova zboljšale svoje postojanke

Madrid, 30. decembra. AA. Snočno uradno poročilo pravi, da so nacionalisti izvedli v srednjem delu poročila iz Varšave, po katerem se v španskih vodah nahaja že 25 ruskih podmornic pod poveljstvom ruskega kapetana Kamilina, dve večji ruski vojni ladji pa se v Odezi z vsjo naglo pripravljata za odhod na zapadno Sredozemsko morje. Tudi več ruskih jomskih ladij je bilo že izpremenjenih v pomožne vojske ladje. Poveljstvo na njih so prevzeli oficirji ruske vojske mornarice.

25 ruskih podmornic v španskih vodah?

London, 30. decembra. o. »Daily Mirror« je objavil daljše poročilo iz Varšave, po katerem se v španskih vodah nahaja že 25 ruskih podmornic pod poveljstvom ruskega kapetana Kamilina, dve večji ruski vojni ladji pa se v Odezi z vsjo naglo pripravljata za odhod na zapadno Sredozemsko morje. Tudi več ruskih jomskih ladij je bilo že izpremenjenih v pomožne vojske ladje. Poveljstvo na njih so prevzeli oficirji ruske vojske mornarice.

Ameriško orožje za Španijo

Washington, 30. decembra AA. V tukašnjih diplomatskih krogih se boje, da utegne dovoljenje za nabavo letal in letalskih delov vladi v Valenciji ovirati sedanja prizadevanja evropskih vlad glede nevmešavanja v španske zadeve. V vladnih krogih izjavljajo, da utegne parlament, ki se bo sesel 5. januarja sprejeti zakon, ki bo prepovedal vsak izvoz orožja.

Newyork, 30. decembra AA. Predsednik odbora za stike s tujino Pittman je izjavil, da pomenj izvoz letal v Španijo kršitev določb v smisla nevtralnostnega zakona in da bo zato na prvem zasedanju parlamenta predložil zakonski predlog o prepovedi izvoza vseh vrst orožja in municije v Španijo. Pittman je prijavil, da bo njegov zakonski načrt še pravočasno preprečil dobavo in onesposobit državljanke vojne v ostalih predelih sveta.

Smrt belgijskega poslanika v Madridu

Bruselj, 30. decembra. AA. Zunanji minister je prejel poročilo belgijskega poslani-

stva v Madridu, da je belgijski poslanik padel pri Fuencaralu v neposredni bližini Madrida v doslej še neugotovljenih okoliščinah. Belgijska vlada je takoj zahtevala od španske vlade, naj uvede preiskavo, pri kateri naj sodelujejo tudi zastopniki belgijskega poslanstva. Preiskava naj dožene morebitno sodelovanje zločincev.

Nadvojvoda Friedrich Habsburški umrl

Budimpešta, 30. decembra z. Davi ob 8.10 je umrl po daljšem bolehanju bivši avstrijski nadvojvoda Friedrich. Med svetovno vojno je bil vrhovni poveljnik avstrijske armade, po prevratu pa se je naselil na Madžarskem in je zadnje čase živel v popolnem zatišju.

Nemška sodba o italijanski vojski

München, 30. decembra br. »Völkischer Beobachter« objavlja daljšo študijo o italijanski vojski, letalstvu in mornarici. Med drugim piše, da je za Nemce študij italijanske oboroženosti sje tem važnejši, ker se nahajata Nemčija in Italija na skupni obrambni fronti proti boljševizmu. Fašistična Italija je šele pred kratkim izvršila večji vojaški pobor in si je tako dobila dragocene izkušnje zlasti glede uporabnosti modernega orožja. Tudi moralno je italijanska vojska po zmagi v Abesiniji na višku. Abesinske izkušnje bodo lahko dobro služile tudi za jpopolnitev in zboljšanje organizacije nemške vojske.

Grško-turški razgovori

Atene, 30. decembra. AA. Pogajanjem predsednika grške vlade Metaxasa s turškimi znanjimi ministrom Rušidjem Arasom pripisujejo velik pomen. Dr. Rušid Aras bo odpotoval iz Aten drevi. Pred odhodom ga bo sprejel v audienci kralj Jurij II.

Pakt štirih zopet v ospredju Edino sredstvo za preprečenje spopada med evropskimi velesilami

Pariz, 30. decembra. w. Rimski dopisnik »Tempsa« objavlja očitno od oficiozne strani inspirirano poročilo, ki pravi, da smatra Mussolini slej ko prej sklenitev pakta štirih držav med Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo kot edino učinkovito sredstvo, da se prepreči spopad med evropskimi velesilami in s tem tudi katastro-

fa v Evropi. Mussolini meni, da se evropski mir ne more ohraniti na osnovi kolektivne varnosti, regionalnih paktov ali gotovih odločitev DN, temveč edino le na podlagi sporazuma in popolne enakosti velikih evropskih držav in njenih hierarhij napram manjšim državam brez večjega pomena.

Za nedotakljivost mej

Praga, 30. decembra. AA. »Venkov« piše glede na pariški obisk rumunskega zunanjega ministra Antonesea, da ostajajo stiki med Češkoslovaško, Rumunijo in Jugoslavijo še nadalje priprani. To je potrdil tudi obisk rumunskega kralja v Pragi. Glede revizionizma pravi list, da bi najmanjša izprememba mej prevrnila vso Evropo, pogodbe, ki so v veljavi, pa je mogoče vsak čas izpopolniti. Statuti Male antante ne govorijo o nobenem posebnem primeru in napadu, pač pa veljajo njegove določbe za vsakega napadalca. V pristojnost odgovornih ustanov teh držav spada tudi priprava obrambnega načrta proti morebitnemu napadalcu sploh.

Italo-angleški sporazum bo objavljen jutri

Rim, 30. decembra br. Agencija Stefani poroča iz Londona, da je besedilo gentlemen agreementa med Italijo in Anglijo že končno veljavno sestavljeno. Objavljeno bo po dogovoru med Rimom in Londonom šele na Silvestrovo v prvih večernih urah. Istosodno bo dostavljeno vsem zainteresiranim vladam »Times« naglašja ponovno, da ne gre za neko posebno pogodbo, marveč za medsebojno izjavo v obliki pisma, ki določa glavne smerice bodočega razmerja na Sredozemskem morju. Pogodba nikakor ni naperjena proti katerikoli drugi državi in nimajo Jugoslavija, Grčija ali Turčija nobenega poudara, da bi se vznemirjale, ker ostanejo njihovi interesi na Sredozemskem morju nedotaknjeni.

Rumunski prestolonaslednik v Italiji

Benetke, 30. decembra AA. Na potu mimo Benetk je pozdravil vojvodo Mihajla rumunski poslanik. Rumunski prestolonaslednik potuje v Firence, kjer bo preživel Novo leto s svojo materjo princezo Heleno.

Demonstracija v sofijskem gledališču

Sofija, 30. decembra. t. Cankovljevi pokret se še zmerom posveča politiki, čeprav so vse politične organizacije prepovedane. Vsa akcija je seveda ilegalna, objavi pa cankovljevec ne nadzoruje v tak meri kakor prišle druge skupine. Včeraj so priredili v gledališču posebno demonstracijo. Med odmorom so na gosto pomešani med občinstvom prišli viharo manifestirati za Aleksandra Cankova. Demonstracija se je končala brez posebnih incidentov. V gledališču so bili notranji minister Krasnovski, finančni minister Gunev in minister Ganev.

George Clerk upokojen

London, 30. decembra. p. Dosedanji angleški poslanik v Parizu George Clerk je upokojen, ker je dosegel starostno dobo. Zatrjujejo, da bo za njegovega naslednika imenovan dosedanji angleški poslanik v Beogradu Campbell. »Daily Telegraph« pa navaja tudi zastopnika državnega podtajnika v znanjem ministruv Alexandra Cadogana in veleposlanika v Rimu along Edica Drummond.

Fran Novak

Ljubljana, 30. decembra
Komaj so se naši stenografi in z njimi širok krog naše javnosti poklonili ob 80-letnici zaslužnemu našemu kulturnemu delavcu, utemeljitelju slovenske stenografije, vpokojenemu gimnazijskemu ravnatelju g. Franu Novaku, že je pretresla danes množico njegovih čestilcev vest, da je davi v zgodnjih jutranjih urah po kratkem trpljenju na vrtil ob 81. letu starosti zatisnil svoje blage oči.

Pokojni Fran Novak je bil rojen 22. oktobra 1856 v Mengšu pri Kamniku. Gimnazijo je dovršil z odličnim uspehom leta 1877. V Ljubljani, potem je pa šel študirat filologijo na Dunaj, kjer je leta 1883 položil državni izpit iz slovenščine, naslednje leto pa še iz Gabelsbergove nemške stenografije. V istem letu je dovršil na gimnaziji Terezijanske akademije predpisano poskusno-praktično leto. Šele jeseni 1886 se mu je posrečilo dobiti stalno suplenturo na višji gimnaziji v Ljubljani, kjer je služboval do leta 1890, potem je bil pa premeščen v Novo mesto, kjer je ostal do leta 1894. Ze tu je poleg nemške stenografije poučeval privatno tudi slovensko po svojem načrtu, iz Novega mesta je odšel v Kranj, potem se je pa vrnil v Ljubljano na I. državno gimnazijo. Direktor te gimnazije je bil od leta 1917 do vpokojitve leta 1924.

Pokojnikove zasluge na kulturnem polju, zlasti njegovo izredno bogato in plodonosno delo za razvoj slovenske stenografije, je bilo pred očmi naši javnosti nedavno, ko smo se spomnili tega zaslužnega moža ob 80-letnici njegovega rojstva. Visoko starost je dosegel pokojni Fran Novak, v miru in zadovoljstvu je preživel v krogu svoje ljubljene družine jesen svojega življenja, zdaj pa leži na mrtvačnem odru in čaka, da ga sprejme množice njegovih prijateljev, znancev in čestilcev baš na novega leta dan k večnemu počitku. Pogreb bo ob 14. iz mrtvačnice Leoniča. Bodi mu lahka zemlja. Šalajčinam svojcem naše iskreno sožalje!

Politični obzornik

Brez morale

V šibenškem listu čitamo prav poučno razpravo o bistvu in posledicah federacije. Pisec razprave X. Y. prav nazorno zlasti za Dalmatince riše zle posledice federacije, končuje pa svoja izvajanja tako-le: Izključeno je, da bi mogla zavedna narodna celota kdajkoli pristati na federativno ureditev Jugoslavije, ali prav tako pa je tudi izključeno, da bi se moglo vzpostaviti zadovoljstvo naroda brez morale v politiki in administraciji, zakaj kjer ni morale, tam ni poštenja, pa tudi ni pravice, a kjer ni pravice, tam tudi ni enakosti. Na tem ravno boleha naša država od leta 1918. do danes. To je ustvarjalo in ustvarja razne pokrete in bo ustvarjalo vedno nove, dokler ne pride na državno krmilo mož, ki bo radi svoje poštenosti in pravičnosti užival tako zaupanje, da bo lahko krom sebe zbral poštenje in do sedaj nekompromitirane ustvarjajoče elemente v cilju, da izgradi novo, mlado Jugoslavijo, ki bo mti vsem sinovom našega naroda brez razlike vere in plemen. Za tako državo, ki bo očistena korupcije, za tako državo, v kateri se bo vsa politika naslanjala na čista moralna načela enakosti in pravice, bo ves narod gozil pravo resnično ljubezen in bo rad žrtvoval vse za njeno blagostanje in ojačanje.

Razvoj določkov

V svojem božičnem članku je »Tribuna« nazorno risala razvoj dogodkov v naši notranji politiki v zadnjem času. Takole piše: »V svojem govoru v Skopju je dr. Stojadinović ponudil sporazum Hrvatom, zbranim okrog dr. Mačka. Sporazum je bil ponujen na podlagi sedanje ustave Tega temeljnega pogoja Zagreb ni mogel sprejeti. Toda — dr. Stuteju je bilo rečeno v Londonu in Parizu, da hrvatski narodni pokret ne more računati s podporo večil, ker je v njihovih računih samo in edino ena moč — in urejena država — Jugoslavija. Pričakovati so 1. december. Toda odstop kralja Edvarda VIII. je malo pomaknil ta datum do — božiča. Do sporazuma ni prišlo. Došlo je zato do druge faze pri reševanju notranjih političnih vprašanj. Ko niso bila mogoča pogajanja z »veščino ob boku dr. Mačka« o se delali in se še delajo napori, da bi se započela pogajanja z ono manjšino, ki ne misli, kakor dr. Mačkova okolica. Prišlo se je z navijanjem, ker se je uvidelo, da se je ipak preveč popuščalo. No, za to privijanje pa nima korajžje ne Beograd, ne Ljubljana, ne Sarajevo. Treba je bilo najti kakega četrtega, ker se tega četrtega potrebuje tudi za drugače. Zaprtila se je pomoč od one manjšine, ki ne misli, kakor dr. Mačkovo okolje. A ta manjšina! To je ona manjšina, jugoslovensko orientirana, na katero se je z vseh strani metalo blato, ona manjšina, katero so delali odgovorno za vse ono, kar je jugoslovenskemu narodu storila zlega in krivice beogradska čaršija...«

Niti ped naše zemlje v tuje roke

»Jugoslovenski Glas«, ki izhaja v Chicagu v Ameriki, je objavil lep članek, v katerem pravi med drugim: Osemnajst let političnega donkihotsstva je nas napolnilo z mnogimi grenkobe, toda naša narodna zavest še ni omanjela. Še se zaveda Hrvat, še se zaveda Srb in še se zaveda Slovenec, kdo mu je pravi sovražnik. In ti trije bratje najbolj vedo, da je najtrša skorja suhega kruha slajša na svoji lastni mizi, nego najboljše polica na tuji, kjer bi bili sluga. To je naš skupni pojem o našem skupnem sovražniku in to nas veže v čvrsto duhovno celoto. Poleg naših notranjih razmerij smo mi vendarle danes neločljivo zedinjeni, četudi ne čisto tega niti sami ne zavedamo. Najzagrizenejši separatizem bo zabavljaj na Beograd na vsa usta, ako pa mu omeniš Rim, Dunaj ali Pešto, pa boš takoj čutil, kakšno je to zabavljajenje. Spričlo takšnih otročajeve se ni treba da bi obupavali nad našim edinstvom. Kar govore naša usta, to ni važno, kar naše narodno edinstvo živi v srcih vseh teh bratov. Hrvat in Srb in Slovenec niso v svoji krvi svobodne meje Jugoslavije. Naj se le dotakne tuja roka teh mej, pa bo vsa kri prej iztekla, predno bo samo ena ped teh svobodnih meja prešla v tuje roke!

Lov v Goedoeleju

Budimpešta, 30. decembra. g. Včeraj se je končal lov v Goedoeleju. Kakor prejšnji dan je tudi včeraj Hortthy odšel po svojega gosta, nemškega poslanika Papena v hotel ter se z njim vrnil v Budimpešto. V okolici Papena izjavljajo slej ko prej, da ni bilo nobenih političnih razgovorov, ker je ministrski predsednik Daranyj v inozemstvu, zunanji minister Kanya pa ob Blatnem jezeru.

Borzna noračila.

INOZEMSKÉ BORZE

Curij, 30. decembra, Beograd 10, Pariz 20.3225, London 21.37, New York 435, Bruselj 73.375, Mslan 22.925, Amsterdam 238.20, Berlin 175, Dunaj 79.25 — 81.25, Praga 15.25, Varšava 82, Bukarešta 2.4

